

Передплата

«РУСЛАНА» вносять:
в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
в пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
а: місяць . . . 170 кор.

За границею:

цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Пощовке число по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш: а не возьмем мплости і віри не возьмем,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні
крім неділь і руских святах
о 5½ год. пополудни.

Редакция, администрация і
експедиция «Руслана» під
ч. 1. пл. Дембровского (Хорун-
щини). Експедиция місцева
в Агенції Соколовского в
пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
напередне застереження —
Рекламації неопечатані
вільні від порта. — Оголо-
шення звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і прив-
атні донесення по 30 сот.
від стрічки.

Що дальше робити?

(+) Виборча реформа, ухвалена в посольській палаті, як ми вже в одному з попередніх чисел виказали, вийшла яко компромісове діло і яко таке має вельми багато недочетів і слабих сторін, які вспіють направити хиба грядучі покоління. При всіх тих недочетах, при всіх викривлюваннях головної і основної ідеї рівності виборчого права особливо для Галичини а звернених головно проти руского народу, переведено таки одну головну засаду — загального, тайного права виборчого, а через те упадають застарілі привілеї і обмеження.

Покривджені народи, а до тих передовсім належить руский нарід, повинні подбати, щоби хоч вчасти обезпечити ся проти тих всяких заставок, які їм понаставляювано в виді ріжного рода виїмок. Дятого заздальгід треба обдумати всі способи, якими можна би охоронити ся проти можливих шкід. Але до того не вистарчать хочби які гримкі протести, бо, як ми вже перед тим виказали, справа виборчої реформи піде дальше своєю дорогою і стане законом, бо палата вельмож, як з дотеперішних вістей вважати можна, не буде вмшувати ся в саму суть закона, який посольська палата для себе ухвалила, а буде боронити лише свого власного становища. Можна отже вважати виборчу реформу в тім виді, як она вийшла з посольської палати, довершеним ділом, котрого в тій хвилі направити годі.

Тепер отже повинен руский нарід подбати про се, щоби і сі дрібні права і успіхи, які ему подає новий закон виборчий, не змарніли через всякі заставки. В політиці можна лише тоді досягнути певні успіхи, наколи веде ся її на основі даних, дійсних відносин, котрі треба після спроби вихиснувати.

Вельми влучно висловила се Köln. Ztg при иншій нагоді і иншій справі, але се можна вповні приложити до сучасного положення і змаганя руского народу. «Das Erreichbare sich zu sichern, ist nicht allein das Recht, est ist oft die Pflicht einer verständigen Parteitaktik, die Realpolitik treiben will» (Köln. Ztg z 23/3 1895 Morgen-Ausgabe).

Ми повинні дбати пильно про се, щоби на разі бодай те досягнути, що в рамках сего руский нарід кривдячого закона досягнути можна, щоби ще й того не віднято рускому народови, що там

признано на папері. А можна се досягнути лише розумною, реальною і заповідливою роботою і ревними заходами збірними всіх одиниць, котрі треба звести до спільної роботи і спільного ділання.

Недавно фейлетоніст «Діла» жалкував над тим, що у нас нема свого Сінкевича, щоби закрів своїм пером руский нарід до такого ділання, до якого забирає ся польський нарід, гноблений в російським царстві і в Німеччині. Але колиб у нас найшов ся такий Сінкевич і до Русинів написав таке послання про положеня руского народу, як се видав Сінкевич до Поляків, чи ж наші радикальні проводирі не кинулиб ся на него як шершуні і не нап'ятували зрадником?! Не зашкодить навести тут дословно оден уступ з сего листу Сінкевича «про положеня Поляків в Королівстві Польським», нехай панове з «Діла», «Свободи» і «Громадського Голосу» mutatis mutandis приложать се в практиці до положеня руского народу в Галичині: «Żeby bronić narodu, pisze Sienkiewicz, trzeba być z narodu i trzeba go kochać. Jest to jednym z warunków nie tylko uczciwej ale i rozumnej polityki. Kraj będzie zabezpieczony tem lepiej i pewniej, im wszystkie stronnictwa patriotyczne okażą większą solidarność, im porozumieją się ze sobą szczerzej im sprawniejszą wytworzą wspólną organizację. Przyjąć wszystkich zbłąkanych i wahających się, podać sobie ręce, rozbić się przedzeń, zarozumiałości, samochwalstwa, hypokrytyki, zrzędności i stanąć jak jeden mąż do walki, oto ich dzisiejszy moralny obowiązek». Але чи у нас при крайно тісній, виключній партийности, при безмежній загорілости і нечуванім засліпленю зможуть і вспіють люди взнести ся до такого становища, можна щонайменше сумнівати ся. Замість пригортати і приєднувати кожду одиницю, у нас п'ятує ся навіть тих, що всеж таки положили конкретні заслуги для народу, зрадниками і вводять ся розлад і розтич. Чи ж так і дальше має бути?!

Відгуки львівського віча

(Конець).

Не вільно мовчанкою потурати кацапам так зі згляду нас самих, як і на

решту України. Поминувши вже теперішню нахабність «старих і молодих кацапів», навчив прецінь гіркий досвід з послідної консолідації, навіть найбільшого оптиміста, що всяка уступка, чи спільна акція з кацапами, веде до цілковитої національної дезорганізації, до замішаня понять, до притупленя нашої національної самосвідомости. Коли політики з табору «Діла» вже стілько наглумили ся над «здобутками нової ери», то чи ж не з далеко більшим огірченням і іронією они мусять глумитись над всякими минувшими і будучими здобутками „консолідації”? Що з того, що ми при помочи кацапів виберемо одного-два послив більше, воли заразом будемо примушені вислати також кількох „старих кацапів“ до державної ради, де они при найближшій нагоді перед лицем Австрії, а навіть Європи заперечуть єствоване власного народу. А навіть колиб в можливо найліпшій разі кацапи мимо консолідації не уаискали ані одного мандату для себе самих, то і тоді ми не виграли би на консолідації, бо ся поміч, яку би нам могло дати вимираюче кацапске сторонництво, не стоїть в жаднім порівняню з величезною шкодою задля підорваня національної самосвідомости через злуку з ренеґатами. Консолідація — се драбина з острими кінцями: хотайби ми і вилізли по ній до верхка по мандатські грушки, то на долинї она скалічить корінь нашого народного пня, — і гляди, нарід цілі конари зівянуть і усхнуть від затрутих соків кацапської гнилі.

Як сказано, не тільки зі згляду на нас самих, ми повинні уникати всякої тіни консолідації, а чекати терпеливо і працювати над тим усильно, доки до послідного нащадку не викоринить ся сей страшний рак народного ренеґатства із здорового українського організму, — але також повинні ми придержувати ся сего задля закордонної братії. Др. Охримовач розповідав на вічу, як то ему дивно було, коли бачив на Буковині жандарма учасником січового свята, де той жандарм співав «Не пора» разом з другими. «Люди думають там — сказав бесідник — так чорно-жовто, що одурити можна!» Поминувши, що ніхто вже від того не одурів — то навіть др. Охримович мусить признати, що сей австрійський льоялізм зовсім не шкодить ані нашій національній ідеї, ані економічному чи культуральному розвоєви Буковинців, а противно — пособляє їм. І колиб ми були уміли в своїм часі скористати з по-

мічної р уки правительства от пр. хоть би в справі фондації «Народного Дому» у Львові, а не дати виперти себе і скривити цілі кацапам — то нинішні наріканя на правительство може тоді були би безпредметові.

Та шкода, що др. Охримович не поїхав даліше, як до Заліщик, а був би розповів нам, як то по всій Україні наша національна самосвідомість ледви-ледви несміло прозябає і хилить ся перед кожним вітром. Коли у нас число кацапствуючої інтелігенції можна числити на $\frac{1}{5}$ або на $\frac{1}{6}$ загалу інтелігенції, то в російській Україні річ має ся противно: заледви $\frac{1}{5}$ або $\frac{1}{6}$ інтелігенції є свідомо національно, а вся решта скацапшена до крови і кости. Там не то, щоб жандарм сівав «Не пора!», але противно робітники і студенти (гл. преміовану драму Гн. Хоткевича: «Лихолітте») співають «Warszawian-ку» і «Дубіношку», а для українських гимнів не мають зрозуміння. Нема тому що і дивувати ся: на них впливає школа, церков, уряд і військова служба, література і ціле товариске та громадянське жите у все-російським напрямку. Радше би належало чудувати ся, що тут, в Галичині, де нема тих всіх впливів, находять ся еще круги, які мріють про національне «гаракірі» в користь великої і могутної «матушки Радсі».

Тож фактом є, що під національним зглядом ціла Україна звертає свої очи на малу Галичину. Як в шістьдесятих роках перекинула ся полумінь відродженої народної самосвідомости, якою горіли поезії нашого гения Тараса, зза кордону на сей бік Збруча, так настав час, щоби ми зберігши і розжевривши сей святий огонь, передали тепер єго знов поза Збруч між прочунявшу братию, що з довголітних кайданів зриває ся до нового жита. А задля того не тільки, що не повиннисьмо ваяти собі рук консолідаційними махерствами, а також і не потурати кацапским нахабникам в їх підпольній роботі.

Що до сеї квестиї міжпартійної тактики мусимо навести тут новинку «Діла» яко єго одинокий відгук на повічєві нахабства «Галічаніна»:

„Консолідація“. (Особиста замітка редактора д-ра В. Охримовича). На недільнім вічу львівських Русинів в моїй промові говорив я між иншим, що при надходячих виборах до парламенту виборча акция Русинів повинна оперти ся на солідарнім зєднанню всіх наших сил, на згіднім співдланю всіх сторонництв, партий і груп. Про потребу консолідації з москвофілами я зовсім навіть не згадував; противно, я зазначив виразно, що о консолідації в давнім розумію слова нині не може бути бесіди, а даліше підніс я з притиском, що се співдланє сторонництв, партий і груп не може і не потребує йти так далеко, щоби сторонництва і партії вирікали ся своїх пересвідченєх або робили які небудь принципіальні уступки одна другій; ходить лише о порозуміне і підпорядкованє особистих і кружкових амбіцій народним інтересам. Що я так дійсно говорив, се можуть посвідчити всі, що чули мою промову, — і се виходить також

зі звітів всіх львівських дневників з того віча. Мимо того деякі часописи, як „Галичанинъ“, „Руслан“ і деякі польські часописи в своїх повічєвих замітках (а не в звітах!) коментують мою промову в той спосіб, будьтоби я заявив ся за „консолідацію“ з москвофілами. Против сего мушу ще раз рішучо застерегти ся. Під консолідацією розуміє ся звичайно утворенє спільного комітету виборчого і ставленє спільних кандидатів на послів. Такий консолідації з москвофілами я є рішучо противний і уважаю таку консолідацію за річ неможливу. Натомість можна і треба змагати до того, щоби передвиборча і виборча акция галицьких Русинів опирала ся на порозумінях і тактичних компромісах поміж всіми сторонництвами, партиями і групами, отже навіть супротив москвофілів уважаю такі порозуміння і компроміси за річ можливу і пожадану (!), хоч в моїй недільній вічєвій промові ходило мені головню о се, щоби при виборчій акції не було розладу і борби серед самих Русинів-Українців, що стоять на національнім українським ґрунті.

Др. В. Охримович.

Не знаємо, в який спосіб се представляє собі п. редактор «Діла» що «така консолідація є неможлива, але сяка є пожадана», однак бачимо ясно, до чого змагають кацапи, які устами «старого кацапа», д-ра Антоневица, (Галіч. ч. 253) жадають:

«Для нас тепер необходима консолидація сил, а консолидація без довіри і любви(!) не поможет нам. До консолидації належить конечно і організація(!), которая знова немислима без дисциплини(!), а та послідня не терпит ненависти і требует довіри(!) і согласія. І тим ненавистим для вас «кацапам» подайте щиро(!) руку. Они не боят ся ні вас, ні моєго старого товариша Вахнянина і єго славного «фу»(!?). Они не боят ся(!) ні австрийского, ні даже польского правительства, так як їх идеали(!?) глубоко закоренені в питомой почві, а почвою тою єсть: любовь к цілой(!) Руси, наука, історія і дійствительность(!!). Идеали то свої, естественні і історическі(!) которых не розвіют ніякі нові теорії(!!), хотя би і заграничні.»

Здавсь, що кацапи відвернули звісну латиньску пословицю „vivide et impera“ на: *consolida et impera!*

Виводи бар. Еренталя про заграничну політику.

(X) Ві второк виголосив бар. Еренталь, міністер заграничних справ, в бюджетовій комісії австрийської делегації свої виводи про заграничне положенє.

Ціла суть єго виводів містить ся у вислові, що «політика монархії є політикою продовжуваня». Бар. Еренталь є спадковцем в міністерстві заграничних справ ґр. Голуховского, котрий знов обняв керму сего міністерства по ґр. Кальнокім. Головною підвалиною австро-угорської політики заграничної став союз заключений з підмогою кн. Бісмарка і ґр. Андрашого перед більш як четвертиною столітя поміж Німеччиною і Австро-

Угорщиною головню для захисту проти Росії, що під ту пору була пострахом усеї Європи. Німеччина бажала мати криті плечі супроти Росії на случай відплати, про яку думала Франція після війни по 1871 р. Австро-Угорщина знов хотіла собі обезпечити вплив на балканські держави, котрих виключною опікуною вважала себе Росія за «царя-освободителя», а се змаганє мало не лише з політичного але й з економічного становища для Австро-Угорщини велику вагу. Австро-Угорщина не мала і не має ніяких заборчих замірів на Балкані, а політика ґр. Кальнокого руководила ся засадою «Балкан для держав балканських», одначе Австро-Угорщина мусіла і мусить дбати про се, щоби сі держави балканські не ішли в своїх змаганях в попереку австро-угорским інтересам.

До союзу Німеччини з Австро-Угорщиною приступила відтак Італія, а сей тридержавний союз мимо всего, що проти него підношено з ріжних сторін, показав ся в ріжних трудних хвилях сильним заборолом європейского мира. Досить згадати недавню конференцію в марокканській справі в Альджезірас, де вплив Австрії пособив Німеччині полагодити відносини з західно-європейськими державами мирним способом і не доводити до війни, на яку вже заносило ся.

Порозуміне, до якого доведено за міністерства ґр. Голуховского між Австро-Угорщиною а Росією, дало почин до мирного уладжуваня відносин на Балканьскім півострові, а особливо на Македоньскім вулькані, з котрого кожної хвилі могло дійти до вибуху і заколоту європейского мира. Програма сеї акції уложена в Мірцштеґ, видала вже вчасти деякі успіхи, а головну задачу сеї програми приняла на себе Австро-Угорщина в порозуміню з иншими державами.

В такім стані обняв бар. Еренталь керму австро-угорської політики заграничної, тимто єго виводи не могли принести ніякої несподіванки.

Міністер заграничних справ заявив ся яко рішучий прихильник тридержавного союзу і з незвичайним тепком висловив ся про приязні відносини з Німеччиною, о чім особисто пересвідчив ся підчас останнього побуту в Берліні з розмови з кн. Більвом. Відносини з Італією назвав бар. Еренталь також приязними, але у єго вислові зазначив ся слабший відтінок сеї приязни тим способом, що бар. Еренталь згадав про агітації в певних кругах італійської суспільности і нервозність одной части дневникарства. Але обміна гадок з міністром заграничних справ Тіттонім дає запоруку, що Італія і для себе бачить користь в приналежности до тридержавного союзу. Остре виступленє дел. Козловского задля видалюваня Поляків з Прус і насильного піддержуваня німецької мови в науці релігії для польської молодіжи приневолило міністра до висловленя жалю, що виводіє ся справи, котрі означають вмішуванє у внутрішню політику союзної держави. Ми зовсім розуміємо благородне обуренє дел. Козловского задля приневолюваня польських дітий до науки релігії в німецькій мові, алеж нехай він і всі ті всеполяки, котрі так обурюють ся на до-

магане Русинів, щоби в гімназії Франц Йосифа у Львові учено руску молодіж релігії її мовою, мають усе на тямці: *nie czyj drugiemu, co tobie nie miło!*

Міністер перейшов відтак на балканські справи і вказав на трудности в переведенню мірцштегської програми в Македонії, але висловив надію, що відносно там троха поправилися. Згадан також про відносини в Сербії і про Болгарію, а обговорене відносин до балканських держав було держане в таким тоні, який не дає найменшого поводу до роздратовування самостійних почувань сих держав і тим способом відступити бар. Еренталь від методи свого попередника. Як небудь отже бар. Еренталь не вводить нового курсу в заграничній політиці, а продовжує діло своїх попередників, всеж таки слідно в его виводах новий напрям що до методи в удержуванню взаємин з заграничними державами. Міністер заявив ся також горячим прихильником порозуміння з Росією, котрого він є дійсним творцем, вказав на добрі взаємини з західно-європейськими державами і взагалі своїми виводами зробив добре і корисне вражінє.

Просимо відновити передплату.

НОВИНИ.

— **Календар.** В неділю: руско-кат. Якова; римо-кат. Леонаді. — В понеділок: руско-кат. Якова перв., Гом; римо-кат. ПДМ. з Л., Евл.; — Вівторок: руско-кат. Стефана, Іриварха; римо-кат. Дамазія.

— **Рільничо-економічні виклади для священиків.** Під покровом С. Екск. Високопреосвященного Митрополита Андрея гр. Шептицького, заходом товариства „Сільський Господар“ у Львові, відбуде ся у Львові другий цикл рільничо-економічних викладів. Виклади, що обнимуть найважнійші економічно-господарські питання, будуть вести ся в двох напрямках: а) справи суспільно-економічні і б) найважнійші справи сільського господарства з углядженем дрібних господарств. Програма викладів:

I. Виклади з обсягу справ суспільно-економічних: 1. Спілки позичок і ощадностей системи Райфайзена і спілки оперті на статутах „Краєвого Союзу кредитового“, О. Саєвич, ревізор краєвого Союзу кредитового“. 2. Організація крамниць, І. Петрушевич і о. А. Пеленьский. 3. Рентові оселі, др. В. Загайкевич. 4. Меліорацийні спілки, інженер краєвого відділу А. Корнелля. 5. Молочарські спілки, о. О. Ніжанковський.

II. Виклади обнимаючі найважнійші справи господарства сільського: 1. Управа сіножатий і пасовиск, інспектор о. А. Глодзінський. 2. В якім напрямі належить нам плекати худобу, др. М. Коцюба. 3. Нові напрями садівництва, інсп. о. А. Глодзінський. 4. Годівля дробу (звіт з наукової подорожі), проф. о. І. Раковський.

Час, призначений на виклади, буде використаний в той спосіб, що по кождім викладі відбуде ся дискусія на тему виголошеного викладу. Виділ Товариства „Сільський Господар“ просить проте сподіваних учасників, щоб до дискусії, які вже в першій циклі відбували ся викладів показали ся вельми поучаючими, зволили зібрати найбільше матеріялу, входячого в обсяг оголошених викладів, а тоді дискусії стануть найдійнішим доповненем викладів. Виклади відбудуть ся в днях 26, 27. і 28. грудня с. р. Початок о годиві 9-тій дня 26. грудня. Виклади будуть безплатні, поміщенє дістануть всі священики

безплатно в рускій духовній семінарії — де будуть відбувати ся виклади. Зголошеня приймає товариство „Сільський Господар“ у Львові, Ривок ч. 10. Ліста зголошенє замкне ся перед викладами, дня 23. грудня. Участь в викладах можуть брати священики зі всіх трох дещезій а яко гості всі ті особи, що займають ся справами економічно-господарськими. Товариство „Сільський Господар“ у Львові, захоченє успіхом першого циклу відбувалих ся у вересні року 1904 викладів, в яких брало участь 72 учасників, надіє ся, що при змагаючим ся економічно-господарським руху і сей другий цикл викладів заітересує найширші круги нашого священицтва і збере як найбільше учасників до взаємної науки та виміни гадок в справах економічно-рільничих. (Всі часини просить ся о ласкаве повторенє сего оповіщеня).

— **На цілі філії Товариства св. Ап. Петра в Перемишлях** отсі рускі Товариства зволили пожертвувати свої лепти: „Дністер“ 300 К., „Народна Торговля“ 300 К., „Ризниця“ 200 К., „Віра“ 200 К. За ті жертви Виділ філії Товариства св. Ап. Петра має честь зложити тим Товариствам прилюдну подяку. Той факт є найлучшим доказом, що то значить мати своєї інституції. Колиб не сї інституції, Товариство св. Ап. Петра розпоряджало би малим фондом в сім році і мусіло би відмовити прошеням бідних парохій о запомогу при будові храмів Божих. А се дуже дало би ся відчутти бідним парохіянам при будові своїх церков. Сей факт наклонює нас до взаємного вєспирания ся, бо наглядно бачимо, на які цілі обертають наші інституції всі доходи. Тож спомогаймо наші інституції, купуймо товари лише в „Народній Торговлі“, обезпечаймо наші будинки лише в нашім товаристві „Дністер“, свої капітали льокуймо по наших руских товариствах ощадностей, таких як наша перемиска „Віра“. Що тичить ся всяких прирядів церковних та риз, то ті купуймо лише в нашім товаристві „Ризниця“. Виділ Товариства має також тую добру надію, що ему незадовго прийде з помочію і нове товариство недавно заснованє в Перемишлях „Руска Щадниця“, котре тепер що йно розвиває ся, а котрого розвій теперішній дає вповні заповрку, що тоє Товариство стане колись твердинею для цілої галицької Руси. Тільки не тебе забувати о тім Товаристві, але всіма силами его спомогати через вступленє в его члени та льокованє в нім своїх капіталів.

Користаючи з того малого нашого обовязку подяки для наших руских Товариств, Виділ Товариства не може поминути тої обставини, щоби не звернути ся до всего нашого Всч. Духовенства, до підданих ему в управу церков, до его духовної пастви так інтелігенції як міщанства і простолюдія, щоби за приміром наших руских інституцій всі громадно вписали ся в члени Товариства і в той спосіб дали ему нагоду розвинути свою гарну ціль в повнім значіню слова. Бо не може Виділ промовчати а не хоче прилюдно того висказати, що єще дуже много ітересованих не складає своїх лепт яко члени Товариства. А прецінь успішний розвій такого Товариства, яким є Товариство св. Ап. Петра повинен лежати кождому правдивому Русинови на серцю. Бо що потрафило нас до тепер утримати, если не церков; той парід, котрий тримав ся церкви, той полишив ся Русином, а шляхта, котра цуралась церкви, таа пропала для Руси. Дятого причиняймо ся до будови тах наших твердинь т. є. церков, приступаймо всі в члени Товариства св. Ап. Петра. — Вкладка для новоприступивших членів виносить 2 К., а давних 1 К. річно, для новоприступивших церков 6 К., а для давних 5 К. річно. Від Виділу Філії Товариства св. Ап. Петра для запомоги убогих церков в Перемишлях дня 5. грудня 1906: *Мриць* предсідатель, *Василькевич* секретар.

† **О. Никон Роздольський**, довголітній рускій душпастир в рускій оселі Ріо Клярю в полуднево-бразилійській Парані — про котрого смерть ма подали вістку 4. с. м. за „Gaz. Polsk. w Brazylji“ (з 8. падчлиста) — скін-

чив студії богословські у Львові в р. 1894 і був короткий час сотрудником в Галичині (в Острові). По смерті своєї молодой подруги, котра померла на грудну недугу, рішив посвятити ся тяжкій праці душпастирській на зовсім сьвіжих ще тоді руских оселях в Парані. Вислав его до Парани в р. 1896, в маю, бл. п. кардинал Сембратович (в наслідок меморіялу „Народної Ради“ у Львові). Покійний був першим руским душпастиром в Парані. З першу осів був на зовсім молодій величезній рускій колонії Прудентополіс, де поселилось 10.000 Русинів, а відтак, коли в р. 1897 в липни приїхав туди перший Василяннин бл. п. о. Сильвестер Кизима, переніс ся пок. о. Роздольський на віддалену о 25 миль віді руску оселю Ріо Клярю, що числить 8.000 Русинів окремо поселивших ся, де був душпастиром довгі літа без перерви аж до своєї смерті. Застав там покійний бідних, незорганізованих поселенців, гірко заведених в своїх надіях на „бразилійський рай“, котрі серед туги за рідним краєм бороли ся з дикою природою дівичих ще пралісів. Мимо того сейчас побудував на Ріо Клярю гарну церков в зовсім нашім стилі (образок єї помістила була американська „Свобода“), відступив в своїм скромнім мешканю комнату на школу і читальню, а в школі з початку учив сам безплатно, тай заложив хор. Історію будови тої першої рускої церкви в полудневій Америці і взагалі історію перших початків життя наших поселенців ріоклярських описано докладно в дуже інтересних листах руского поселенця Теодора Потоцького (в фейлетовах америк. „Свободи“ з р. 1898), де рівнож описані є заходи о. Роздольського, якому тодішній курітбський єпископ в наслідок інтриг польского клиру, заборонив був будувати руску церков, — і де дуже мальовничо описано первісне житє руских Ріоклярців в тих відвічних підворотникових пралісах. Перед 4 роками спровадив бл. п. о. Роздольський зі Львова за більшу суму руских книжок до читальні і трудив ся все черев 11 літ яко добрий душпастир на своїй колонії. Житє его було там не конче веселе, — жити так 11 літ самітно без інтелігентного товариства в відвічних трудах! До того й здоровлє не конче у него було сильне, а 8000-на руска колонія Ріо Клярю має „улиці“ довгі на кілька (5—6) миль, і хати колоністів лежать по 4 в купі, що ців кільометра по дві на против себе (наділі ґрунтови поселенців, сорокморгові, положені по обох сторонах улиц в лісі витятих, мають 250 метрів здовж дороги, а 1 км. в глибину ліса; колонія представляє ся своїми головними улицями і поперечними, так якби сїть павутини кинена в лісі). Тож душпастирські функції на такій великій оселі вимагають великого висилку. Не судилось Покійному спочати на рідній землі, нехай же легка ему буде тота нова земля, на котрій Він тільки праці вложив і котру Він вчинив тою працею бодай трохи рідною, рускою. Вічна ему память!

— **Ріжні вісти.** Нинішньої суботи о 7. годиві вєчером відограють аматори з Читальні „Просьвіти“ з жовківського передмістя в салі „Гвизди“ образ з народного життя Александрова і Старцького в 5 діях: „Ой не ходи Грицю та на вечерниці“. Дохід призначений на „Руску Захоронку“ у Львові.

Заходом тоїж Захоронки відбуде ся дня 19. с. м. вєчер св. Миколая для старших.

„Сокіл“ в Бучачі устроює дня 12. с. м. Андрійські вечерниці в „Басїді“. Початок о 7½ год. Дохід на бідну дїтвору.

Тов-о „Руских женщин“ в Стрию устроює 19. с. м. свято-Миколаївські вечерниці. Вступ 40 с. Початок о 6. год. Дарунки для дїтий приймає ся того самого дня 2—5. год.

— **Кружок українських дївчат в Коломиї** уряджує дня 12. грудня в салі „Народного Дому“ на дохід „Рускої Захоронки“ в Коломиї Андрійські вечерниці: I. Аматорське представленє: „Заручини по смерті“ комедия в 2 актах. II. Товариські забави. Початок о год. ½8 вєчером. Ціни місць: Крісло 1 К., вступ на салю 60 с. для учеників 30 с.

— **Вісти з закорд. України.** Марієтрант В. А.

Розов мав оноді другу пробну лекцію для осягнення степеня приватного доцента історії російської літератури і языка в київській університеті. Лектор вказав, що вже сама тема лекції „Традиційні типи української драми 17—18 в. в творчості Гоголя“, показує, що українська драма почалась не з Котляревського і Гоголя—батька, а далеко раніше, що вийшла вона власне із схолястичної школи на Україні. В шкільну драму проходили впливи життя, і через те в ній з'явилися живі народні типи. Як раз ті самі типи — виявляється — знаходимо в творчості Гоголя. Він майже зовсім їх не змінив, тільки геніяльно обробив, доповнив з свого знання життя. Такі типи т. з. патетичні: образ матери, козака героя, і комічні: чорт, єврей, лях, циган; побутові: дяк, бурсак, зла жінка, простуватий чоловік-мужик. Шляхами, які провели ці типи в творчість Гоголя, були — старі літературні традиції на Україні; вплив українського театру в творчості Гоголя—батька, наріжний.

Євангелію св. Мафтея, видану російським синодом в українській мові, випущено вже в другім виданні, як се видно з окладинки сеї євангелії. Перше видане вийшло в серпні сего року.

Незабаром має вийти у Києві XI т. Історії України Русі проф. Мих. Грушевського. Він містити ме огляд культурного й економічного життя України в XIV.—XVII. вв.

В Житомирі, починаючи з 1. с. м. в театрі Фельденкрайза грає українська трупа Миколи Садовського та Заньковецької. На першій виставі дано „Наталку Полтавку“, „Поревизії“ та „Вечерниці“. Оповідки про вистави друкують ся в „Воляни“ гарною українською мовою. Хоч в Житомирі свідомих Українців дуже обмаль — лише „Рада“ — але громадянство кохає ся в українськй театрі, і кожду українську трупу витало щиро, часто-густо наповняючи театр до останнього стільця. Надто сего можна сподівати ся тепер, бо д-ку Заньковецьку та д. Садовського громадянство знає добре і вельми шанує.

Драматична цензура в Росії дозволила виставляти на сцені відому пьесу Чірікова „Єврей“ в українськй перекладі Л. Пахарецького. Ся штука уперве має пійти у Києві на сцені Лукьянівського народного дому.

— Політичний процес проти Словаків в Рожні на Угорщині покінчив ся варварським засудом о. Глинку засуджено на 2 літа в'язниці, 500 К гривви і 1680 К коштів процесу; д-ра Шробара на 1 рік в'язниці, трех обжалованих на 2 місяці, а о. Дімініка на 4 місяці в'язниці. Першим двом вчислено 5-місяців слідчої в'язниці до кари.

— Репертуар руского театру в Стрию. (Саля „Народного дому“. Початок 7½ вечером. (Лише 8 вистав).

В неділю дня 9. с. м. „Гандзя“ драма в часів Руїни в 5 діях Карпенка Карого.

Ві второк дня 11. с. м. (Новість на рускій сцені) „Корисна посада“ (Хабарники) комедия в 5 діях Островського.

— Репертуар міського театру у Львові. В суботу вечер: „Бокачіо“.

Телеграми

з дня 8. грудня 1906.

Прага. Всеєславянська вистава проєтована на слідуєчий рік буде устроєна аж в 1910 році.

Відень. Кн. Оттон Віндінґрець підчас ловів в Пардубицях упав і зламав собі ногу.

Будапешт. Військова комісія угорської делегації прийняла звичайний і надзвичайний бюджет військовий.

Петербург. На сибірській залізниці вкрито дефравдацію на 2 мільони рублів.

Новий Йорк. З Вашингтона заперечують, немов би межі Японією а Спол. Державами ведено які договори.

Bogurodzicza dzewicza

а історичні висновки д-ра Щурата.

(В інтересі історичної правди).

Написав

Богдан Барвіньский.

Дальше).

Не лиші недокладне цитоване самого жерела, але й взагалі поминене в історичних висновках д-ра Щурата процих даних з Длугошевого опису Гриввальдської битви, які не звичайно важні для ближшого обясненя сеї згадки про пієню „Bogurodzicza“ (про них буду говорив нижше), дають мені право твердити, що др. Щурат ориґіналу Длугоша (се є висше згаданого виданя) в часі писаня своїх історичних висновків не бачив зовсім, а взяв цитат з другої руки, колиж бачив, то насуваєсь сама собою друга альтернатива, що інші дані з Длугошевого оповіданя зіґнорував др. Щурат яко некористні для власної гіпотези. Чи одним, чи другим способом грішить др. Щурат против історичної методи.

Мимоходом зазначити мушу, що се історичне діло Длугоша то не ніяка „хроніка“, а се вже праґматична історія в цілім значіню того слова, яка не мала собі рівні в сучасній Європі, а в Польщі аж до Нарушевича. Недурно Длугоша зовуть „батьком польської історіографії“.

Другим історичним жерелом, яким послуґуєсь др. Щурат в своїх історичних висновках, є Літопись Литовська, т. зв. Биховця. Звідкиж цитує др. Щурат оповіданя сеї літописи про Гриввальдську битву? З Огоновського: Хрестоматії старорускої, видансі у Львові 1881 р., а призначеної для шкільного ужитку учеників VI класи гімназіяльної! Др. Щурат знає вправді з Огоновського, що ся літопись видана в збірці п. з. „Narbutt: Pomniki do dziejów litewskich; Wilno 1846.“ але знов чи через легковаженє чи присто для вигоди (якаж инша причина сего?) цитує з Хрестоматії Огоновського. Хоч я не найшов нічого в тексті Огоновського, що би було відмінним від Нарбутового тексту¹⁾, то мушу зазначити, що історикова критика сего не дарувала б. Не знаю, до чоґоб се довело, якби історики почали для вигоди цитувати жерела з шкільних підручників! Д-рови Щуратови треба се взяти хйба на карб его нефаховости, до якої він одначе в своїй студії не признає ся. Але й тут, як при Длугошу, іґнорує др. Щурат рівнож дані, які не виходять на добре его гіпотезі (про те нижше). Одаже тут вже мабуть таки свідомо, бо в Хрестоматії Огоновського поданий цілий текст опису Гриввальдської битви з Літописи Биховця.²⁾

Так отже викавав я, що др. Щурат не знає першої елементарної засади історичної методи, що історичні жерела належить цитувати точно, вірно й з першої руки. Про те, що історикова не вільно робити ніяких висновків з вирваних речень, а муєть він їх аналізувати з уваґляненем контексту даного оповіданя та що ні одного слова не вільно ему пропустити для яких-небудь причин, буду говорив нижше. Тепер викажу д-рови Щуратови, що він не має понятя о головній підвалній історичній методи і історії взагалі, іменно о історичній критиці.

Історик, заким берєсь до робленя яких висновків з історичного жерела, муєть передовсім здати собі справу з его достовірности, муєть звати добре, хто був его автором, коли сей автор хочби не відомий з імени жив, серед яких обставин жив він, а з сего муєть доходити, чи автор міг написати правду о данім факті, чи хотів написати правду і вкінці чи такі напасав правду. Колиж о данім факті пишуть два автори, муєть історик звернути уваґу на се, чи они оба учасники, або чи оден старший від другого і ближший часом до описаного факту.

¹⁾ Др. Щурат повинен був бодай зазначити, що текст у Огоновського порівнував з текстом Нарбута. А що не зазначив сего, то я мушу припустити, що про ориґінальне виданє літописи Биховця знає др. Щурат тільки із вступу, який Огоновський додав до виїмків з сеї літописи.

²⁾ Бо Длугоша, як я висше зазначив, др. Щурат мабуть в ориґіналі не бачив, а взяв лиш данє речєне з другої руки.

Се все треба застосувати і до Длугоша і до автора т. зв. Літописи Биховця, які описують битву під Гриввальдом, а яких оповіданя „сконфронтував“ др. Щурат в своїх історичних висновках. То цілковите незнанє історичної критики довело д-ра Щурата до цілком недорічних тверджень.

(Дальше буде).

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

(Готель, реставрація і каварня — ріг ул. Сикетускої і Косцюшка у Львові).

Приїхали дня 7. грудня: М. Вербицький з Мостів вел., І. Дуніц з женою з Ходачкова вел., Т. Окуневська з Городенки, о. Ю. Твардівич з донькою з Лосянки, В. Сідельник з Рави рускої, о. В. Ардан з Перемишля, І Біліньский з Сянок, Ст. Мілер з Тернополя, М. Чемеринський з Тарнова, О. Гемеранська з Потутор, др. В. Щурат з Бродів, М. Гвятишин з Рудок.

— Скарбник львівського „Сокола“ має на прод-ж білєти до фризера по низьких цінах Провізія з білєтів призначена на дохід „Сокола“.

Лікар внутрішних недуг

Др. Мирон Вахнянин

ордиує від 3 — 5 по пол.

ул Академічна 26.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензаційна програма.

від 15. до 30. падолиста 1906.

Щоденно о год. 8. вечер представленє. В неділі і свята 2 представлення о 4. год. пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представленє. Білєти вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Рухові вправи в львівськй Соколі.

Члєни: Понеділок, середа, пятниця від 7—8. Члєниці: Второк, четвер, субота від 4—5. Хлопчики: Понеділок, середа, пятниця від 5—6. Місячна оплата одна корона. Приходіть і вправляйте!

СОВІЛ Житки можна набувати в „Сокольськй Базарі“ у Львові і паперці і у всіх торговлях вкраю.

Твори Л. Лопатинського:

До Бразилії др. 4 л. (вичерпанє). Свєкруха ком. 3 д. (вичерпанє). Беата і Гальшка др. 5 л. 1 К. Конкурс на мужа ком. 5 л. 90 с. Ілько Пашак. (IV. заповідь) др. 5 л. 1 К. Параця ком. 3 л. 2 К. Перший Горальник, др. 3 д. Яблочникар ком. 1 л. 40 с. Сольо терно оповіданє 30 сот.

Переклади:

Уриель Акоста Гудкова траг. 5 л. 2 К. Laboretus Бернсона др. 3 л. 1 К.

Дістати можна у Львові, в книгарні Тов-а ім. Шевченка (ул. Театральна 1) і в Старопольській (ул. Руска 3).